

ROBERT SEETHALER

Celý život

/ Přeložil Michael Půček

PESTRÁ
RADA

plus

Celý život

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Robert Seethaler
Celý život – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Celý život

PESTRÁ
ŘADA
SOUDOBÉ
PRÓZY

/ Svazek 22

ROBERT SEETHALER

Celý život

/ Přeložil Michael Půček

plus

Jednoho únorového rána roku devatenáct set třicet tři zvedl Andreas Egger umírajícího pastevce koz Johannese Kalischku, jemuž obyvatelé údolí neřekli jinak než Rohatý Hannes, z jeho značně provlhlého a poněkud nakysle páchnoucího slamníku, aby ho snesl po téměř tři kilometry dlouhé a hlubokým sněhem zaváté horské stezce do vesnice.

Vypravil se za Rohatým Hannesem do jeho chýše, protože měl neblahou předtuchu, a našel ho tam schouleného pod hromadou starých kozích kůží za dávno vyhaslými kamny. Hannes na něj zíral z temnoty vyhublý na kost a bledý jako přízrak a Egger tušil, že už má smrt na jazyku. Vzal ho do náruče jako dítě a posadil ho na dřevěnou krosnu vystlanou suchým mechem, se kterou Rohatý Hannes celý život nosil po svazích na zádech dříví na otop a poraněné kozy. Kolem těla mu omotal lano, uvázal ho ke konstrukci a uzly utáhl tak pevně, až v krosně zapraskalo. Když se ho zeptal, zda ho něco nebolí, zakroutil Rohatý Hannes hlavou a zašklebil se, ale Egger věděl, že lže.

První týdny roku byly neobvykle teplé. Sníh v údolích roztál a ve vesnici se ozývalo neustálé kapání a zurčení vody. Teď už však několik dní opět mrzlo a z nebe se

sypal sníh tak urputně a hustě, až se zdálo, jako by krajinu zahalil svou měkkou všudypřítomností a zadusil veškerý život a každý zvuk. Egger s roztřeseným mužem na zádech prvních několik stovek metrů nepromluvil. Měl co dělat, aby nesešel z cesty, jež před ním klesala v serpentínách strmě z kopce a kterou ve vánici spíš jen tušil. Občas ucítil, jak se Rohatý Hannes zavrtěl. „Jen mi tu teď neumři,“ řekl si nahlas, aniž očekával nějakou reakci. Když už však za sebou měl téměř půlhodinovou cestu, během níž mu v uších znělo jen vlastní oddechování, ozvala se zezadu odpověď: „Umřít by nebylo to nejhorší.“

„Ale ne na mém hřbetě!“ odvětil Egger a zastavil se, aby si upravil kožené popruhy na ramenou. Na chvíli se zaposlouchal do nehlučně se snášejícího sněhu. Panovalo naprosté ticho. Bylo to mlčení hor, které tak dobře znal a které mu pořád ještě dokázalo naplnit srdce strachem. „Na mém hřbetě ne,“ zopakoval a pokračoval dál. Vypadalo to, jako by sníh za každým ohybem cesty padal ještě hustěji, bez přestání, měkce a neslyšně. Rohatý Hannes se na jeho zádech vrtěl čím dál méně, až se nakonec hýbat přestal, a Egger už počítal s nejhorším.

„Jsi mrtvý?“ zeptal se.

„Ne, ty kulhavej čerte!“ ozvalo se zezadu překvapivě zřetelně.

„Jen se ptám. Musíš to ještě vydržet do vesnice. Pak si dělej, co chceš.“

„A jestli to do vesnice vydržet nechci?“

„Musíš!“ odsekl Egger. Připadalo mu, že už toho namluvili dost, a další půlhodinu sestupovali mlčky. Asi tři sta metrů vzdušnou čarou nad vesnicí, na úrovni Geierkante, kde se pod sněhem krčily první kleče jako shrbení trpaslíci, sešel Egger z cesty, klopýtl, kecl si na zadek a sklouzl asi dvacet metrů po svahu, až se zastavil o bludný kámen vysoký jako mužská postava. Za kamenem bylo bezvětrí a sníh jako by se tu snášel ještě pomaleji, ještě tišeji. Egger seděl na zadku, zády se lehce opíral o krosnu. Cítil bodavou bolest v levém koleni, ale dala se vydržet a noha zůstala celá. Rohatý Hannes se hodnou chvíli nehýbal, pak se zničehonic rozkašlal a nakonec se rozhovořil, zastřeným a tak slabým hlasem, že mu bylo sotva rozumět: „Kde chceš ležet, Andreasi Eggere?“

„Cože?“

„V jaký hlíně chceš být pohřbený?“

„Nevím,“ odvětil Egger. O této otázce ještě nikdy nepřemýšlel a podle jeho názoru se na takové věci vlastně ani nevyplatilo plýtvat časem a myšlenkami. „Hlína je hlína, a je jedno, kde člověk leží.“

„Jedno to možná je, tak jako je na konci všechno jedno,“ uslyšel zašeptat Rohatého Hannese. „Ale bude tam zima. Taková zima, která člověku rozežere kosti. A duši.“

„Duši taky?“ zeptal se Egger, jemuž znenadání přeběhl mráz po zádech.

„Hlavně duši!“ odvětil Rohatý Hannes. Hlavu teď vstrkoval přes okraj krosny, co nejvíc to šlo, a zíral do zdi z mlhy a padajícího sněhu. „Duši a kosti a mozek

a všechno, na čem člověku celý život záleželo a v co věřil. Úplně všechno ta věčná zima rozežere. Tak je to psáno, protože tak jsem to slyšel. Lidi říkají, že ze smrti vzniká nový život. Ale lidi jsou hloupější než ta nejhloupější koza. Já tvrdím: Ze smrti nevzniká naprosto nic! Smrt je Ledová paní.“

„Kdo?“

„Ledová paní,“ zopakoval Rohatý Hannes. „Chodí po horách a plíží se údolím. Zjevuje se, kdy se jí zachce, a bere si, co potřebuje. Nemá obličej a ani hlas. Ledová paní přijde, vezme si nás a odejde. To je všechno. Když půjde kolem, popadne tě a odnese s sebou a vrazí tě do nějaký díry. A nakonec se znova objeví v posledním cípečku oblohy, který uvidíš, než tě nadobro zahrabou, a dýchne na tebe. A jediný, co ti pak ještě zbude, je temnota. A zima.“

Egger vzhlédl k obloze plné sněhu a na okamžik dostal strach, že by se tam mohlo něco ukázat a dýchnout mu do obličeje. „Ježíši,“ procedil mezi zuby. „To je zlý.“

„Jo, to je zlý,“ řekl Rohatý Hannes, ochraptělý strachy. Muži se nehýbali. Tichem se nesl slabý zpěv větru, otírajícího se o hřbet skály a vyfoukávajícího tenké jazýčky prašanu. Egger za sebou najednou postřehl pohyb, v příští vteřině se zvrátil dozadu a padl do sněhu. Rohatému Hannesovi se nějak podařilo rozvázat uzly a bleskurychle slézt z krosny. Teď tam stál, vychrtlý pod roztrhaným oblečením, a lehce se kymácel ve větru. Eggera znova zamrazilo. „Okamžitě zas nasedni,“ přikázal. „Jinak si ještě něco uženeš.“

Rohatý Hannes zůstával na místě s hlavou nachýlenou dopředu. Chvilíčku se zdálo, jako by naslouchal Eggerovým slovům zaniklým ve vánici. Pak se otočil a dlouhými kroky se rozběhl do kopce. Egger se s námahou zvedl, uklouzl, se zaklením spadl zpátky na záda, oběma rukama se vzepřel a opět se postavil. „Vrať se!“ zakřičel za pastevcem, jenž se vzdaloval překvapivě rychlými skoky. Avšak Rohatý Hannes ho už neslyšel. Egger si z ramen strhl popruhy, krosnu pustil na zem a vyběhl za ním. Ale již po několika metrech musel celý udýchaný zastavit, svah byl v tom místě příliš strmý a on se při každém kroku bořil po pás do sněhu. Vyzáblá postava se před ním rychle zmenšovala, až se nakonec zcela rozplynula v neproniknutelné bělosti sněhové vánice. Egger sevřel dlaně jako trychtýř a zakřičel do nich z plna hrdla: „Stůj, ty hlupáku! Smrti ještě nikdo neutekl!“ Ale bylo to marné, Rohatý Hannes zmizel.

Andreas Egger sešel posledních několik stovek metrů do vesnice, aby si zahřál k smrti vyděšenou duši v hostinci U Zlatého kamzíka nad miskou na sádle pečených pirohů a domácí bylinovkou. Našel si místo hned vedle starých kachlových kamen, ruce položil na stůl a cítil, jak se mu do prstů pomalu vrací krev. Dvířka kamen byla otevřená, uvnitř praskal oheň. Na okamžik měl dojem, že v plamenech rozeznává obličej pastevce koz, jenž na něj nehybně civí. Kamna rychle zavřel a se zamhouřenýma očima do sebe obrátil kořalku. Když oči zas otevřel, objevila se před ním mladá žena. Prostě tam stála,

ruce v bok, a dívala se na něj. Vlasy měla krátké a plavé jako len, pleť zružovělou teplem z kamen. Egger si vzpomněl na čerstvě narozená selátka, která jako chlapec občas zdvihl ze slámy a k jejichž měkkým, hlínou, mlékem a hnojem vonícím bříškům tiskl svůj obličej. Pohlédl dolů na své ruce. Jak tam tak ležely, připadaly mu najednou směšné; těžké, zbytečné a hloupé.

„Ještě jednu?“ zeptala se mladá žena a Egger přikývl. Donesla další skleničku, a když se předklonila, aby ji postavila na stůl, záhybem blůzy zavadila o jeho nadloktí. Dotek sotva ucítil, ten však vyvolal jemnou bolest, která jako by mu s každou vteřinou pronikala hlouběji do masa. Pohlédl na ženu a ona se usmála.

Andreas Egger si ten okamžik vybavoval celý život znova a znova, ten letný úsměv onoho odpoledne před hospodskými kamny s tiše praskajícím ohněm.

Když později vyšel ven, už nesněžilo. Vzduch byl chladný a průzračný. Cáry mlhy stoupaly nahoru do hor, jejichž špičky už zářily ve slunečním svitu. Egger nechal vesnici za sebou a hlubokým sněhem se brodil domů. U horského potoka pár metrů pod starou dřevěnou lávkou dovádělo několik dětí. Školní tašky hodily do sněhu a prolézaly korytem. Některé se po zadku klouzaly po zamrzlé hladině, zatímco jiné se po ledu plazily po čtyřech a naslouchaly tichému žblunkání pod sebou. Když si Eggera všimly, shlukly se a daly se do křiku: „Kulhavec! Kulhavec!“ Jejich hlasy zněly v křišťálovém vzdu-

chu zvučně a jasně jako křik mladých orlů skalních, kteří krouží vysoko nad údolím a odnášejí z roklí zřícené kamzíky a z pastvin kůzlata. „Kulhavec! Chromajzl!“ Egger odložil krosnu, ulomil z převislého břehu potoka kus ledu velký jako pěst, zeširoka se napřáhl a mrštil jím jejich směrem. Mířil příliš vysoko a kus ledu přelétl vysoko nad hlavami dětí. V nejvyšším bodě dráhy letu se na okamžik zdálo, že tam zůstal jednoduše viset, podoben malému nebeskému tělesu blyštícímu se ve slunečním svitu. Pak spadl dolů a nehlučně zmizel ve stínu zasněžených jedlí.

O tři měsíce později seděl Egger přesně na tomtéž místě na pařezu a pozoroval, jak začátek údolí zastiňuje nažloutlý oblak prachu, ze kterého se vzápětí vyklubala stavební četa firmy Bittermann & synové, sestávající z dvou set šedesáti dělníků, dvanácti strojníků, čtyř inženýrů, sedmi italských kuchařek, jakož i z menšího počtu blíže neurčených pomocných sil, a blížila se k vesnici. Houf zdálky vypadal jako obrovské stádo dobytka, jen tu a tam se dala s přimhouřenýma očima rozpoznat vztyčená paže či krumpáč přehozený přes rameno. Četa tvořila pouhý předvoj kolony těžkých koňských povozů a nákladních aut, naložených stroji, nářadím, ocelovými sloupy, cementem a ostatním stavebním materiálem, která se pohybovala krokem po nezpevněné silnici. Bylo to vůbec poprvé, kdy se údolím rozlehlo tlumené

rachocení dieselových motorů. Místní obyvatelé stáli mlčky na kraji silnice, dokud si starý čeledín Joseph Malitzer najednou nestrhl z hlavy plstěný klobouk a se zavýsknutím ho nevyhodil vysoko do vzduchu. I ostatní pak začali jásat, povykovat a křičet. Už několik týdnů očekávali začátek jara a s ním i příchod stavební čety. Měla se budovat lanovka. Visutá lanová dráha poháněná stejnosměrným proudem, v jejíchž bleděmodrých dřevěných gondolách by se lidé nechali vynášet k vrcholu hory a užívali si široký rozhled na celé údolí. Jednalo se o ohromný projekt. Oblohu měla protnout ocelová dopravní lana v délce skoro dvou tisíc metrů, pětadvacet milimetrů silná a propletená jako zmije při páření. Bylo třeba překonat výškový rozdíl tisíce třiset metrů, překlenout rokle a odstřelit skalní převisy. S lanovkou přivedou do údolí také elektřinu. Elektrický proud bude přítékat bzučícími kabely a teplé světlo ozářít i v noci ulice a světnice a chlévy. Na to vše a ještě na mnoho jiných věcí lidé mysleli, když vyhazovali klobouky do výšky a radostně vykřikovali do průzračného vzduchu. Egger by byl rád jásal s nimi, ale z nějakého důvodu zůstal sedět na pařezu. Cítil se stísněně, aniž věděl proč. Možná to souviselo s rachotem motorů, s hlukem, jenž najednou zaplnil údolí a o kterém se nevědělo, kdy opět zmizí. Ani jestli vůbec někdy zmizí. Ještě chvíli tak seděl, pak už to ale nevydržel. Vyskočil, seběhl dolů, postavil se k ostatním na kraj silnice a křičel a jásal z plných plic.

Jako dítě Andreas Egger nikdy nekřičel ani nejásal. Až do první třídy neuměl ani pořádně mluvit. Stěží si osvojil hrstku slov, která odříkával ve vzácných okamžicích v libovolném pořadí. Mluvit znamenalo upoutávat pozornost, a to nevěstilo nic dobrého. Když ho v létě devatenáct set dva jako malého klučinu vyzdvihli z koňského povozu, který ho přivezl z města daleko za horami, prostě jen oněměle stál a valil oči na bíle se třpytící horské vrcholky. Tenkrát mu mohly být tak čtyři roky, možná o něco míň či víc. Nikdo to nevěděl úplně přesně a nikoho to nezajímalo. Už vůbec se o to nestaral velký sedlák Hubert Kranzstocker, jenž se malého Eggera s nelibostí ujal a kočímu strčil mizerné dva groše spropitného a tvrdou patku chleba. Chlapec byl jediné dítě jeho švagrové, jež vedla nevázaný život a za to ji milostivý Bůh potrestal soucotěmi a povolal na věčnost. Nicméně mu na krku visel kožený váček s několika bankovkami. To byl pro Kranzstockera dostatečný důvod, aby ho hned neposlal k čertu nebo nepostavil faráři před dveře kostela, což by podle jeho mínění vyšlo přibližně nastejno. Každopádně tam Egger tehdy stál a udiveně zíral na hory. Ten výjev si z raného dětství uchoval jako jediný, nosil ho v sobě celý život. Vzpomínky na předchozí období neměl a i následující roky, jeho první roky na Kranzstockerově statku, zastřel postupem doby závoj minulosti.

Ve své další vzpomínce viděl sám sebe asi osmiletého, jak nahý a hubený visí přes kládu k uvazování do-

bytka. Nohy a hlava se mu komíhaly těsně nad zemí zapáchající koňskou močí, zatímco jeho malá bílá zadnice trčela do zimního vzduchu a schytávala Kranzstockerovy rány lískovým prutem. Sedlák lískovku jako vždy namočil, aby byla ohebnější. A ta teď krátce a ostře svištěla vzduchem a s kvílivým zvukem dopadala na chlapcův zadek. Egger nikdy nekřičel, což sedláka jen podněcovalo k stále tvrdším úderům. Muž byl zformován a zocelen rukou Všemohoucího, aby si podmanil zemi a vše, co se na ní hemží. Muž naplňuje boží vůli a šíří boží slovo. Muž plodí život ze svého ledví a bere ho silou svých paží. Muž je tělo a je půda a je sedlák a jmenuje se Hubert Kranzstocker. Když se mu líbí, zoře své pole, naloží si na ramena vzrostlou svini, přivede na svět dítě a jiné pověsí přes kládu k uvazování dobytka, protože on je muž, slovo a skutek. „Pánbůh odpust“, pronesl Kranzstocker a švihl prutem. „Pánbůh odpust.“

Důvodů pro taková potrestání býval dostatek: rozliité mléko, zplesnivělý chléb, zatoulaná kráva nebo od drmolená večerní modlitba. Jednou si sedlák uřízl prut příliš silný či ho zapomněl namočit nebo tloukl zuřivěji než jindy, přesně se to říct nedalo, každopádně udeřil a někde v dětském tělíčku to hlasitě luplo a chlapec znehybněl. „Pánbůh odpust“, řekl Kranzstocker a paži nechal překvapeně klesnout. Malého Eggera odnesli do domu, položili ho na slámu a selka ho přivedla kýblem vody a hrnkem teplého mléka opět k životu. Něco se mu pochroumalo v pravé noze, ale protože by vy-

šetření v nemocnici bylo příliš drahé, poslali do vedlejší vesnice pro napravovatele zlámaných končetin Aloise Klammerera. Alois Klammerer byl přátelský muž s neobvykle malýma, bledě růžovýma rukama, jejichž síla a šikovnost však byla pověstná dokonce mezi dřevorubci a kovářskými tovaryši. Před lety ho jednou zavolali na statek velkého sedláka Hirze, kde se sedlákův urostlý syn, silný jako medvěd, propadl opilý namol střechou kurníku, několik hodin se v bolestech válel ve slepičincích, vyrážel nesrozumitelné zvuky a vidlemi na seno se úspěšně bránil každému zákroku. Alois Klammerer se k němu přibližoval s bezstarostným úsměvem, útokům vidlí se obratně vyhýbal, mládenci naprosto přesně zastrčil dva prsty do nosních dírek a jednoduchým pohybem ho donutil si kleknout, aby mu napravit nejdřív tvrdohlavou palici a hned nato vykloubené kosti.

I zlomenou stehenní kost malého Eggera dal Alois Klammerer zas do pořádku. Posléze mu k noze přiložil dvě úzké dřevěné laťky, pomazal ji bylinkovou masťou a ovinul hrubým obvazem. Egger musel dalších šest týdnů strávit na slamníku v podkroví a potřebu vykonávat do staré mísy na smetanu. Ještě o mnoho let později, když už byl dávno dospělý a dost silný, aby na zádech snesl z hor umírajícího pastevice koz, vzpomínal Andreas Egger na noci na půdě čpící po bylinách, krysím trusu, výměšcích a vlastních výkalech. Z prken na podlaze cítil teplo stoupající ze spodní světnice. Slyšel sedlákovy děti, tiše vzdychající ze spaní, Kranzstockerovo